Šurfas 3 tirtas tarp Vytauto g. 38A pastato ir Vytauto gatvės. Jame aptikta 1 m ilgio, 50 cm pločio ir 60 cm aukščio statinio, mūryto iš 32x17x8 cm dydžio raudonų plytų ir įvairaus dydžio netašytų akmenų, liekanų (3 pav.). Statinys datuojamas XVIII(?)–XIX a. Šalia mūro tirtas griuvenų sluoksnis, greičiausiai suformuotas griaunant pastatą, kurio liekanų aptikta. Tarp griuvenų aptikta XIX a. radinių ir keletas pavienių XVII–XVIII a. buitinės ir statybinės keramikos dirbinių šukių.

Vytauto St. 38A

In 2017, three test pits (a total of 5 m^2) were excavated at Vytauto St. 38A, Veisiejai. It was determined that a 16th (?)–18th-century cultural layer had formed in the area, been disturbed in places (Fig. 2) and contained household pottery and structural ceramic finds (Fig. 1). The remains of the foundation from an 18th–19th-century structure were discovered in the test pit near Vytauto Street (Fig. 3.).

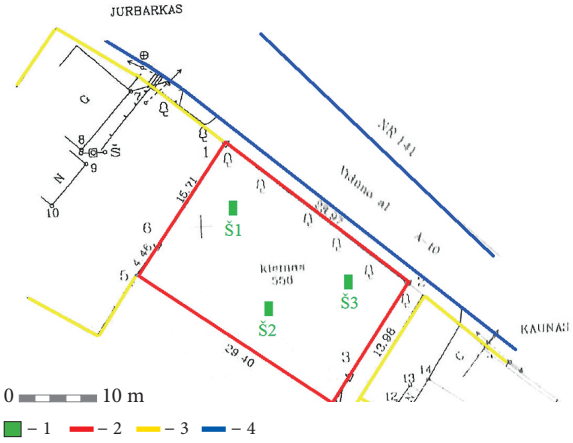

1 pav. Žvalgomųjų tyrimų situacijos planas: 1 – šurfų vietos; 2 – sklypo ribos; 3 – gretimi sklypai; 4 – Vydūno alėja. T. Ivanausko brėž.

Fig. 1. Situation plan of the evaluation: 1 – test pit locations; 2 – plot boundaries; 3 – adjacent plots; 4 – Vydūno Avenue.

VILKIJA

Tomas Ivanauskas

Vydūno alėja 11A

2017 m. atlikti žvalgomieji tyrimai Vilkijos mieste (Kauno r.), užstatyti numatomame sklype Vydūno alėjoje 11A. Tyrimų metu iškasti 3 2x1 m dydžio šurfai – iš viso 6 m^2 plotas (1 pav.). Po Žalgirio mūšio pergalės prieš Ordiną Vilkijoje buvo įkurtas Lietuvos didžiojo kunigaikščio dvaras, iš kurio Vytautas rašė laiškus Kryžiuočių ordino didžiajam magistrui, juose aiškiai parašytas Vilkijos vietovardis. XV a. pabaigoje Vilkija tapo valsčiaus centru ir gana greitai gyvenvietė išaugo į miestą, kuriam XVIII a. pabaigoje patvirtintos Magdeburgo teisės.

Nors Vilkijos mieste archeologinius tyrimus pradėjo vykdyti nuo 1991 m. E. Ivanauskas (*ATL 1990 ir 1991 metais*, 1992, t. II, p. 22–24) ir periodiškai buvo vykdomi G. Aleliūno (*ATL 1994 ir 1995 metais*, 1996, p. 237–239), M. Bertašiaus (*ATL 2010 metais*, 2011, p. 274–277), D. Balčiūno, A. Simniškytės-Strimaitienės (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 190–192, 673–674), D. Antropikaitės ir kitų (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 237–238, 553,), šis sklypas anksčiau netirtas. Arčiausiai jo archeologiniai tyrimai atlikti 2013 m., kai M. Bertašius kasinėjo ties Vydūno g. 9, 11, 13 ir 17 tiesiamų inžinerinių tinklų vietoje, kur buvo aptiktas XVI a. kultūrinis sluoksnis (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 290, 515).

Šurfe 1 (1 pav.) po velėna aptiktas šviesios rudos žemės sluoksnis, kurio storis siekė iki 20 cm. Po juo buvo apie 30 cm storio rudos žemės sluoksnis. Šis sluoksnis fiksuotas tik šurfo

2 pav. Šurfas 1 iš R. T. Ivanausko nuotr.

Fig. 2. Test pit 1, as seen from the E.

3 pav. Keramikos fragmentai iš šurfo 1. T. Ivanausko nuotr.

Fig. 3. Pottery fragments from test pit 1.

P dalyje, Š dalyje tęsėsi šviesios rudos žemės sluoksnis, fiksuotas šurfo paviršiuje. Šurfo viduryje, 35–40 cm gylyje aptikta apie 20–25 cm aukščio raudonų plytų konstrukcija – pastato sienos fragmentas (2 pav.). Šurfe nuo 20 cm gylio aptikta buitinės keramikos šukių, datuojamų XIX a., kartu rasta pavienių XX a. buitinės keramikos fragmentų. Prie pat šurfo P sienelės 40 cm gylyje aptiktas žmogaus kaukolės fragmentas – kaktikaulis. Pagal J. Kozakaitės antropologinę analizę, tai nenustatyto amžiaus vaiko kaktikaulis su abiejų akiduobių *cribra orbitalia* (mažakraujystės požymis). Šalia kaukolės fragmento buvo įsimaišę 29 gyvulių kaulų fragmentai. Šurfo Š dalyje, Š ir V pjūvyje tęsėsi nuo paviršiaus fiksuotas šviesios rudos žemės sluoksnis, kuriame aptikta daug XVI–XIX a. buitinės keramikos fragmentų, keli koklių fragmentai bei pavienių kaulų fragmentų. Iš viso šurfe aptikti 152 archeologiniai radiniai (3 pav.). Iš jų 6 koklių kaklelių fragmentai ir 5 koklių fragmentai (plokščiųjų koklių ir karnizinio koklio fragmentai), iš kurių 1 buvo dengtas raudona glazūra, 1 dengtas tamsiai žalia glazūra, likę kokliai buvo neglazūruoti. Didžioji dalis šurfe aptiktų radinių – tai buitinė keramika – įvairių tipų indų: lėkščių, ąsočių, puodų ir puodynių bei bokalo šukės (pakraštėliai, dugnai, sienelės). Šurfe aptikti 136 buitinės keramikos fragmentai, iš kurių 50 % išdegti redukcinėje aplinkoje, 46 % išdegti oksidacinėje aplinkoje, 4 % sudarė porcelianas / fajansas. Iš visų aptiktų buitinės keramikos šukių 67 % buvo neglazūruoti, 29 % šukių buvo su nedidelėmis glazūros dėmelėmis. Be šių minėtų radinių, aptikti 4 butelių fragmentai, 1 langų stiklo fragmentas

ir 1 stiklinės fragmentas bei 2 kaltinės vinys.

Šurfuose 2 ir 3 kultūrinio sluoksnio nerasta, fiksuoti suardyti ir supiltiniai grunto sluoksniai, kurie tęsėsi iki 2,1–2,3 m gylio nuo žemės paviršiaus (iki įžemio). Aptikta tik pavienių (iš viso 29) XIX–XX a. radinių, iš kurių 22 buitinės keramikos šukės, 2 koklių fragmentai ir 3 butelių fragmentai, 2 vinys.

Vydūno Ave. 11A

In 2017, an evaluation (three 1 x 2 m test pits totalling 6 m^2) was conducted at Vydūno Ave. 11A, Vilkija (Fig. 1). A red brick structure, a fragment of a roughly 20–25 cm high, NW (315°)–SE (135°) building wall (Fig. 2) was found at the depth of 35–40 cm in the middle of test pit 1. Potsherds, some dating to the 16th–19th centuries, some to the 20th century, were discovered from a depth of 20 cm and a human skull fragment (*os frontale*) from a child of unknown age and several animal bone fragments at a depth of 40 cm near the test pit's S end. The test pit's N end could be excavated only 1 m down, but 16th–19th-century pottery and several animal bone fragments were found (Fig 3).

Test pits 2 and 3 contained no cultural layers or structures, only soil layers up to 2.1–2.3 m thick with several 19th–20th-century finds but little of archaeological value.

VILNIUS

Tomas Abraitis, Linas Girlevičius

Didžioji gatvė 7

2016–2017 m. tęsti archeologiniai tyrimai sklype ir pastate vadinamuosiuose Pacų rūmuose (UK 674) Didžiojoje g. 7 Vilniuje. Iš istorinių šaltinių ir jų tyrimų (*VAA*, f. 1019, ap. 11, b. 4644; 4645; 4650) yra žinoma, kad XVI a. čia, prie Didžiosios gatvės, buvę pastatai priklausė Grigaliui Astikui. 1567 m. aksonometriniame Vilniaus miesto Brauno plane rūmai eksplikuoti kaip „Vaivados namas" ir pavaizduoti 3 aukštų. 1602 m. rūmų P dalis buvo funduota kaip Vilniaus akademijos studentų bendrabutis ir pavadinta „Bursa Ambroziejowska". Per Maskvos karą maskvėnų ir kazokų karinės pajėgos Vilnių nusiaubė 1655–1661 m., abi (Š ir P) dabartinių rūmų pastato dalys buvo apgriautos. 1667 m. didesniąją rūmų Š dalį, tada vadintą „kamienica Witoldowska", įsigijo LDK vaivada Mykolas Pacas. Netrukus jis nusipirko ir P dalį (buvusį bendrabutį), jas abi sujungė ir rekonstravo į rūmus. 1686 m. rūmuose lankėsi ATR karalius Jonas Sobieskis, yra lankęsis Rusijos valdovas Petras I, Napoleono karų dalyvis Joachimas Miuratas, Rusijos imperatorius Aleksandras I, Prancūzijos imperatorius Napoleonas Bonapartas, 1822 m. juose vykdavo filaretų posėdžiai. XVII a. pabaigoje – XIX a. pradžioje tai buvę vieni svarbiausių Vilniaus rūmų, XIX a. 4 dešimtmetyje perimti Rusijos imperijos žinion ir pritaikyti kariniam štabui. Įvairios karinės, policinės struktūros pastatą valdė iki pat pastatą įsigyjant privačių asmenų grupei 2014 m.

Tyrimai šiame objekte pradėti 2014 m. (*ATL 2014 metai*s, 2015, p. 381–384), tęsti 2015 m. (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 315–320). 2016–2017 m. tyrimai susiję su rūmų rekonstrukcija, pritaikant juos viešbučio, taip pat muziejinei ir komercinei veiklai (1 pav.). Pastato vidiniame kieme buvusių garažų, kitų statinių vietoje suprojektuoti kiemo korpusai, šiuose – rūsio patalpos. „L" raidės plano naujų kiemo korpusų vietose atlikti detalieji tyrimai, čia iki įžemio tirtos perkasos 8B, 9, 10, 10A, 11, 12, 13, 14, 15. Detalieji tyrimai atlikti ir sklypo Š dalyje esančio buvusio arklidžių pastato V gale.